

LÊ MẠU HÂN *chủ biên*
TRẦN BÁ ĐỆ
NGUYỄN VĂN THƯ

ĐẠI CƯƠNG
LỊCH SỬ
VIỆT NAM

Tập II

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

ĐẠI CƯƠNG
LỊCH SỬ VIỆT NAM

TẬP III
(1945 – 2006)

LÊ MẬU HÃN (Chủ biên) .
TRẦN BÁ ĐỆ – NGUYỄN VĂN THƯ

ĐẠI CƯƠNG
LỊCH SỬ VIỆT NAM

TẬP III
(1945 – 2006)

(Tái bản lần thứ mười sáu)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Chủ biên :

PGS. LÊ MẬU HÃN

Phân công biên soạn :

PGS. LÊ MẬU HÃN

(Chương I, II, III)

PGS. TS. TRẦN BÁ ĐỆ

(Chương VI, VII, VIII, IX, X)

PGS. TS. NGUYỄN VĂN THƯ

(Chương IV, V)

Chỉnh lý, bổ sung :

PGS. LÊ MẬU HÃN

*Bìa I. Nhân dân Sài Gòn chào mừng
đất nước thống nhất (1975)*

(Ảnh : Lê Phức)

LỜI NÓI ĐẦU

Lịch sử dân tộc Việt Nam từ năm 1945 đến nay là lịch sử của 30 năm chiến tranh cách mạng chống lại sự xâm lược của đế quốc Pháp (1945 – 1954) và của đế quốc Mĩ (1954 – 1975) nhằm hoàn thành sự nghiệp giải phóng dân tộc, thống nhất Tổ quốc và lịch sử hơn 30 năm xây dựng đất nước theo con đường xã hội chủ nghĩa và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa (từ 1975 đến nay).

Dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, một Đảng lấy chủ nghĩa Mác – Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động cách mạng, nhân dân ta đã phát huy lên tầm cao mới di sản truyền thống dân tộc và trí tuệ của con người Việt Nam, chiến đấu kiên cường, thông minh sáng tạo, lập nên những kì tích vĩ đại, mãi mãi được ghi vào lịch sử dân tộc như một trong những trang chói lọi nhất và đi vào lịch sử thế giới như những sự kiện có tầm quan trọng quốc tế to lớn, mang tầm vóc thời đại sâu sắc. Nhân dân ta cũng đã kiên trì trải qua một chặng đường đầy thử thách trên con đường xây dựng lại đất nước đang hoàng hơn, to đẹp hơn, vượt qua cuộc khủng hoảng kinh tế – xã hội, hoàn thành về cơ bản những nhiệm vụ được đề ra cho chặng đường đầu của thời kì quá độ để bước vào một thời kì mới – thời kì công nghiệp hoá, hiện đại hoá vì mục tiêu *dân giàu – nước mạnh – xã hội công bằng, dân chủ, văn minh*, vững bước tiến lên theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Lịch sử Việt Nam hơn nửa thế kỉ qua giữ một vị trí quan trọng trong lịch sử phát triển của dân tộc. Việc nghiên cứu và giảng dạy lịch sử Việt Nam suốt hơn 5 thập niên này có ý nghĩa khoa học và thực tiễn sâu sắc. Vì thế đây là một bộ phận quan trọng trong chương trình đào tạo ở khoa Sử thuộc các trường Đại học Khoa học xã hội và nhân văn, các trường Đại học Sư phạm ở nước ta.

Cuốn *Đại cương lịch sử Việt Nam*, tập III (1945 – 2006) được biên soạn nhằm phục vụ yêu cầu đào tạo đó.

Căn cứ vào phương hướng cơ bản của chương trình lịch sử Việt Nam dùng trong các khoa Sử ở các trường đại học của nước ta hiện nay, cuốn *Đại cương lịch sử Việt Nam*, tập III (1945 – 2006) đã được biên soạn một cách hệ thống và tương đối toàn diện về các mặt kinh tế, chính trị, quân sự, văn hoá, xã hội. Song nội dung lịch sử dân tộc ta trong những thập niên này thật vô cùng rộng lớn, phong phú và phức tạp. Nhiều vấn đề đang còn mang tính thời sự mới mẻ. Công tác biên soạn chương trình lịch sử Việt Nam ở các trường đại học đang còn phải tiếp tục hoàn thiện. Vì thế, công trình này chỉ được xem như một phác thảo đầu tiên. Bên cạnh những ưu điểm đã đạt được, công trình khó tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót.

Chúng tôi hi vọng sẽ có một công trình hoàn chỉnh và sát hợp hơn nữa với chương trình đào tạo trên cơ sở được bổ sung và sửa chữa theo sự góp ý xây dựng của các thầy cô giáo, sinh viên và các bạn đọc quan tâm.

Các tác giả

PHẦN MỘT

VIỆT NAM TRONG THỜI KÌ
KHÁNG CHIẾN CHỐNG
THỰC DÂN PHÁP XÂM LƯỢC
VÀ XÂY DỰNG NỀN
DÂN CHỦ CỘNG HOÀ
(1945 – 1954)

Chương I

XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ CHẾ ĐỘ DÂN CHỦ CỘNG HOÀ (1945 – 1946)

I– ĐẶC ĐIỂM TÌNH HÌNH VÀ NHIỆM VỤ MỚI CỦA DÂN TỘC VIỆT NAM KHI CHẾ ĐỘ DÂN CHỦ CỘNG HOÀ ĐƯỢC THÀNH LẬP

Cách mạng tháng Tám thành công. Ngày 2-9-1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ lâm thời trình trọng đọc bản *Tuyên ngôn Độc lập* tuyên bố trước quốc dân và thế giới : *nước Việt Nam dân chủ cộng hoà đã ra đời*. Tuyên ngôn nêu rõ :

"Tất cả các dân tộc trên thế giới đều sinh ra bình đẳng ; dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do".

..."Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thực đã thành một nước tự do và độc lập. Toàn thể dân Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mệnh và của cải để giữ vững quyền tự do và độc lập ấy"⁽¹⁾.

Sự nghiệp giữ vững quyền tự do, độc lập, xây dựng chế độ mới của nhân dân Việt Nam đã diễn ra trong bối cảnh quốc tế và trong nước có những thay đổi lớn :

Hệ thống xã hội chủ nghĩa đã hình thành. Uy tín và ảnh hưởng của Liên Xô đang phát triển mạnh mẽ. Liên Xô có vị trí quan trọng trên vũ đài chính trị quốc tế, là trụ cột của cuộc đấu tranh vì độc lập dân tộc, dân chủ và hoà bình thế giới.

Cách mạng giải phóng dân tộc phát triển rộng rãi, làm lay chuyển mạnh mẽ hệ thống thuộc địa của chủ nghĩa đế quốc.

(1) Báo *Cứu quốc*, số 36, ngày 5-9-1945.